Állásfoglalás a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 73. § (2) bekezdésében foglalt elkülönítési kötelezettségre vonatkozóan

I. A JOGKÉRDÉS

Az állásfoglalás iránti kérelmében (**Kérelem**) vázolt tényállás alapján az állásfoglalást kérő (**Kérelmező**) kérdése, hogy a követelésvásárlási tevékenységből származó követelésekre az adósok által a közvetítőhöz teljesített befizetések tekintetében fennáll-e az elkülönített számlán történő kezelés kötelezettsége, és ezáltal érvényesülnek-e a Hpt. 73. §-ában meghatározott kötelezettségek és korlátok (pl. közvetítővel szemben foganatosított végrehajtás alóli mentesség).

II. AZ ÁLLÁSFOGLALÁST KÉRŐ ÁLLÁSPONTJA

A Kérelmező Kérelmében az alábbiak szerint fejtette ki álláspontját:

A Kérelmező főtevékenysége a fent leírtak szerint le nem járt követelések vásárlása. A követelésvásárlási tevékenység, mint a Hpt. 3. § (1) bekezdés l) pontja szerinti pénzügyi szolgáltatás nyújtása az engedményező részére történik, és a megvásárolt követelések vételárának a Kérelmező általi megfizetéséig jogviszony kizárólag a Kérelmező és az engedményező között áll fenn. A vételárfizetést követően a követeléskezelés körébe tartozó és a követelésvásárlási tevékenység elemének tekintendő beszedés/behajtás valósul meg. Ebben a folyamatban a Kérelmező az eredeti fizetési kötelezettekkel (adósokkal) kerül kapcsolatba, illetve jogviszonyba, annak következtében, hogy a követelések engedményezése során a Kérelmező az eredeti szolgáltató jogutódjaként jár el és a Kérelmező felé az eredeti fizetésre kötelezetteknek kell határidőben megfizetni a követelésvásárlásból eredő kitettség ellenértékét.

A Kérelemben hivatkozott MNB állásfoglalás[1] utal arra, hogy *„a követelésvásárlás tárgyát képező kintlévőségek beszedése (a kötelezett nemteljesítése esetén) a követelésvásárlásnak olyan lényegi eleme, amely cél megvalósulásának reális lehetősége nélkül maga a követelésvásárlási ügylet eleve nem jönne létre."* Ebből következően e pénzügyi szolgáltatás nem olyan önálló, elkülönült jogviszony megvalósulásaként értelmezhető, amelynek tartalmát kizárólag az adott követelés értékesítésének mozzanata jelenti, függetlenül az eredeti jogosult és kötelezett közötti alapjogviszonytól és a megvásárolt követelés további jogi sorsától. Ezt erősíti meg a követelésvásárlás definíciójának megszövegezése is, miszerint a követelésvásárlási tevékenység követelésnek – a kötelezett kockázatának átvállalásával vagy anélkül történő – megszerzése, megelőlegezése (ideértve a faktoringot és a forfetírozást is), valamint leszámítolása, függetlenül attól, hogy a követelés esedékességének nyilvántartását és a kintlévőségek beszedését ki végzi. A beszedés a követelésvásárlási tevékenység körébe tartozó résztevékenység. A megvásárolt követelés ún. adósa (azaz a fizetésre kötelezett) nem a követelés eladója lesz, hanem a követelés eredeti kötelezettje, azaz a Kérelmező esetében döntő részben azok a magánszemélyek, valamint kis- és középvállalkozások, akik/amelyek a közüzemi szolgáltatótól az alapul szolgáló, nem pénzügyi szolgáltatást igénybe vették. A visszkereset nélküli követelés eladás / vásárlás esetében a követelés eredeti kötelezettje lesz a végső adós, vele szemben áll fenn a kitettség, ő tekintendő a kockázatvállalásokra vonatkozó szabályozás tükrében ügyfélnek. Erre utal a 250/2000. (XII. 24.) Kormányrendelet és a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szóhasználata is, melyek következetesen az adós vonatkozásában használják az „ügyfél" kifejezést.

A kockázatvállalásokra vonatkozó szabályokon felül a fenti érvelést támasztja alá a követelésvásárlás esetén a banktitokra vonatkozó szabályok értelmezésénél az MNB 2017-es állásfoglalása[2] is, mely azonos fogalomként kezeli a követeléskezelés esetében az adóst és az ügyfelet: *„Az MNB álláspontja szerint tehát amennyiben a megbízó pénzügyi intézmény adja tovább adatszolgáltatás keretében a megbízott közvetítője részére az*

---

[1] http://alk.mnb.hu/data/cms2431902/Behajtasi__koveteleskezelesi_tevekenyseg.pdf

[2] http://alk.mnb.hu/data/cms2454137/tmpB4E2.tmp(14679392).pdf

ügyfélre (adósra) és az ügyfél pénzügyi szolgáltatásra vonatkozó szerződésére vonatkozó banktitoknak minősülő információkat, úgy ezzel nem sérti meg a banktitok megtartására vonatkozó előírásokat sem élő, sem lejárt szerződések esetében (…)"

Ügyfél alatt a Kérelmező álláspontja szerint tehát a megvásárolt követelések Kérelmezőre történő átszállásától kezdve a fizetésre kötelezett természetes személy, illetve jogi személy vagy más szervezet is értendő a megbízók mellett, aki/amely az engedményezéssel összefüggésben értesítendő a követelés tulajdonjogának átszállásáról. A jogkérdésben érintett körben alapvető kérdés tehát, hogy a különböző ügyfélfogalmakra tekintettel hogyan értelmezendő az ügyfélfogalom az intézményvédelmi elvásárok tükrében. Amennyiben ugyanis az adósokat nem tekintjük ügyfélnek, úgy a befizetett pénzeszközökre nem terjed ki a jogszabályi intézményvédelemi jellegű elvárás, az, hogy a pénzügyi szolgáltatás elősegítése érdekében a pénzeszközök kezelésével megbízott személyre maradéktalanul érvényesülnie kell a pénzeszközök elkülönített számlán történő kezelésére vonatkozó szabálynak, ami egyben biztosítja azt is, hogy ezen eszközöket a közvetítő más hitelezői javára végrehajtásban és felszámolási eljárásba nem vonhatók be, nem használhatók fel. Fentiekből fakadóan a Kérelmező álláspontja szerint jogszerű és helyes az a gyakorlat, hogy a követelésekre a Kérelmező közvetítőjéhez befolyt, de a Kérelmezőt megillető befizetések elkülönült letéti számlán kerülnek gyűjtésre a szerződéses rendelkezések alapján, és azok kizárólag a Kérelmezővel történő elszámolásra használhatók fel. Kérdés azonban, hogy ez a felek diszkrecionális megállapodása körébe tartozó kérdés, avagy a jogszabály intézményvédelmi jellegű, prudenciális elvárása is egyben.

III. Az MNB álláspontja

Az MNB a Kérelmező kérdésére vonatkozó álláspontjának kialakításánál az alábbi jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

Hpt. 73. § (2) A közvetítő köteles az ügyfél által befizetett, a pénzügyi intézményt megillető pénzösszegeket elkülönített számlán tartani. Ezek a pénzösszegek a közvetítő más hitelezői kielégítésére végrehajtási és felszámolási eljárás esetén nem használhatók fel.

A Hpt. nem határozza meg általánosságban az „ügyfél" fogalmát, emiatt – a törvény kifejezett eltérő definíciója (ld. pl. 160. § (2) bekezdés) hiányában – ezen fogalmat szükséges az egyes rendelkezések kontextusában értelmezni.

Az MNB Kérelemben idézett állásfoglalásában a követelésvásárlás, mint pénzügyi szolgáltatás kapcsán fejtette ki, hogy álláspontja szerint *„A követelésvásárlási tevékenység sajátossága, hogy a kötelezettek nem minősülnek a pénzügyi szolgáltatás nyújtása szempontjából ügyfélnek. A követelésvásárlási tevékenység megítélése szempontjából a pénzügyi intézmény ügyfele ugyanis azon intézmény, mely – követelések megvásárlása esetén – az eredeti követelések jogosultja."* Az MNB a továbbiakban is fenn kívánja tartani ezen álláspontját, amely azonban nem jelenti azt, hogy a követelésvásárlás során, kifejezetten a követelés vevője, eladója és követelések kötelezettjei viszonylatában meghatározott „ügyfél" fogalom jelentése tartalmilag a Hpt. közvetítőkre vonatkozó szabályai tekintetében is automatikusan alkalmazandó lenne.

A Hpt. kérdéses rendelkezése mögött meghúzódó jogalkotói célt tekintve egyértelmű, hogy ebben az esetben a törvény egy fontos intézményvédelmi szabályt tartalmaz a közvetítő által beszedett, a pénzügyi intézményt megillető összegek elkülönített kezelésének előírásával. Ezen előírás – illetve a pénzügyi intézmény és közvetítője között létrejött megbízási szerződés eltérő rendelkezése – hiányában ugyanis a közvetítőnek a beszedett összegekkel kapcsolatban csupán elszámolási kötelezettsége lenne a pénzügyi intézménnyel szemben, amelynek következményeképpen mindenkor az intézményt terhelné a közvetítő fizetőképességének és -készségének kockázata. A letéti számla ezzel szemben biztosítja a pénzügyi intézményt megillető összegeknek a közvetítő vagyonától való elkülönített kezelését, illetve mentes a közvetítővel szembeni esetleges fizetésképtelenségi eljárások alól.

A fentiek alapján az MNB megerősíti a Kérelmező azon értelmezését, hogy a követelésvásárlási tevékenységből származó követelésekre az adósok által a közvetítőhöz teljesített befizetések tekintetében fennáll a közvetítő Hpt. 73. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti elkülönített számlán történő kezelésének kötelezettsége.

Mindemellett az MNB javasolja, hogy a pénzügyi intézmény és a közvetítő között létrejött megbízási szerződés tartalmazzon a közvetítő elkülönítési kötelezettségét konkretizáló előírásokat (pl. letéti számla feletti rendelkezés szabályai, stb.) annak érdekében, hogy az elszámolás mechanizmusa a gyakorlatban mindkét fél számára egyértelmű szabályok szerint működhessen.

***

Az MNB a fenti véleményét kizárólag a Kérelmező által rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki. Az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Kérelmező által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. A jelen állásfoglalás kizárólag a Kérelmező tájékoztatása céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

Budapest, 2021. március 03.